

Kust, stränder och öar

Basuppgifter om kust, stränder och öar, samt Öar i Sverige 2013

MI0812

Innehåll

0	Allmänna uppgifter	2
0.1	Ämnesområde	2
0.2	Statistikområde	2
0.3	SOS-klassificering	2
0.4	Statistikansvarig	2
0.5	Statistikproducent	2
0.6	Uppgiftsskyldighet	2
0.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	2
0.8	Gallringsföreskrifter	3
0.9	EU-reglering	3
0.10	Syfte och historik	3
0.11	Statistikanvändning	3
0.12	Uppläggning och genomförande	3
0.13	Internationell rapportering	4
0.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
1	Översikt	5
1.1	Observationsstorheter	5
1.2	Statistiska målstorheter	5
1.3	Utflöden: statistik och mikrodata	6
1.4	Dokumentation och metadata	6
2	Uppgiftsinsamling	7
2.1	Ram och ramförfarande	7
2.2	Urvalsförfarande	7
2.3	Mätinstrument	7
2.4	Insamlingsförfarande	7
2.5	Databeredning	8
3	Statistisk bearbetning och redovisning	8
3.1	Skattningar: antaganden och beräkningsformler	9
3.2	Redovisningsförfaranden	9
4	Slutliga observationsregister	9
4.1	Produktionsversioner	9
4.2	Arkiveringsversioner	9
4.3	Erfarenheter från senaste undersökningsomgången	9

0 Allmänna uppgifter

0.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Miljö

0.2 Statistikområde

Statistikområde: Markanvändning

0.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

0.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, SCB

Postadress: Box 24300, 104 51 Stockholm

Besöksadress: Karlavägen 100

Kontaktperson: Johan Stålnacke

Telefon: 08-5069 47 05

Telefax: 08-5069 4348

E-post: förnamn.efternamn@scb.se

0.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, SCB

Postadress: Box 24300, 104 51 Stockholm

Besöksadress: Karlavägen 100

Kontaktperson: Johan Stålnacke, Karin Hedeklint

Telefon: 08-506 947 05, 08-506 945 14

Telefax: 08-5069 43 48

E-post: förnamn.efternamn@scb.se

0.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99).

0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns

dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

0.8 Gallringsföreskrifter

Ej aktuellt.

0.9 EU-reglering

Ej aktuellt.

0.10 Syfte och historik

Statistiken syftar till att ge basinformation om Sveriges kust, stränder och öar. Basuppgifterna består av statistik om kust- och strandlängd, antal, areal och omkrets för öar, samt befolkning och byggnader på öar och längs vatten.

Statistiken gjordes för första gången år 2000. Befolkning på öar uppdaterades sedan för år 2005 och 2008. En rapport om smala vattendrag togs fram för år 2005.

Tack vare SCB:s medverkan i geodatasamverkan, från 2011, förbättrades möjligheterna att uppdatera statistiken genom den ökade tillgången på geodata. Lantmäteriets vattenmask, som tas från fastighetskartan, kunde hämtas oftare än tidigare. 2012 uppdaterades därför statistiken om kust- och strandlängder.

Under 2014 gjordes helt ny statistik som beskrev befolkningen inom 100 meter från vatten. Vatten och befolkningsuppgifter för 2013 kombinerades med uppgifter om befolkningens könsfördelning, ålder, utbildningsnivå, förvärvsarbete och inkomst.

2014 gjordes även nya polygoner för öar i Sverige, med referensår 2013. På grund av bättre kvalitet på Lantmäteriets vattenmask innebar den nya statistiken stora förändringar i antalet öar, särskilt i fjällområdena och Norrbottens län. En delvis annan definition av öar ledde till att fler öar inkluderades i statistiken, bland annat Södertörn-Nacka i Stockholms län. All statistik om öar uppdaterades och flera nya tabeller i SSD skapades.

0.11 Statistikanvändning

Statistiken används vid analyser av den strandnära bebyggelseutvecklingen och av boendet på öar och i skärgårdsområden. Intresse för sådana studier och analyser finns hos bland annat Naturvårdsverket, Tillväxtanalys och Boverket. Regeringskansliet har använt uppgifter om öar utan fast landförbindelse när de har utrett stöd till glesbygdsområden.

0.12 Uppläggning och genomförande

Grundmaterialet för undersökningen utgörs av Lantmäteriets digitala vattenmask (vattenkarta) i skalan 1:10 000. För polygonuppbyggnad har fastighetskartans linjeskikt för vatten (ml) och punktskikt för markanvändning (mp) använts. För polygoner vid gränser har fastighetskartans linjeskikt för gränser (al) använts. För kontroller har fastighetskartans ytskikt för vatten (mv) och ytskikt för markanvändning

(my) använts. Materialet har erhållits från Lantmäteriet i form av MapInfo-filer, upplagda på 5x5-kmruator.

Kustlinjen har lokaliserats med hjälp av SMHI:s sjöregister och andra källor, varvid havsvatten och insjövatten har kunnat särskiljas.

Materialet har bearbetats i GIS-miljö i FME, genom att bygga upp ö-polygoner med hjälp av fastighetskartans linjeskikt för markanvändning där typerna för vatten har valts ut. Därefter har fastighetskartans punktskikt för markanvändning använts för att filtrera bort sjöar.

Vidare statistikbearbetning har gjorts i MapInfo och Excel. Fördelningen av statistiken på kommuner har gjorts med hjälp av kommungränser uppbyggda med hjälp av fastighetsgränser.

Registeruppgifter om befolkning per fastighet samt fastighetsregistrets byggnadsdel har kopplats mot bland annat öar för statistik om befolkning och byggnader.

0.13 Internationell rapportering

Det ställs inga krav på internationell rapportering för den här statistiken.

0.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Det finns inga planerade förändringar.

1 Översikt

Statistiken avser att redovisa fakta om kust, stränder och öar, bl.a. avseende längder, arealer och befolkning. Statistiken visar uppgifter om samtliga sträckor kust och stränder samt alla öar i Sverige.

Föreliggande kvalitetsdeklaration beskriver tidigare publicerad statistik inom produkten, samt den senast publicerade statistiken över Öar i Sverige 2013-12-31.

1.1 Observationsstorheter

All kust och strand i Sverige, så som de framträder i skala 1:10 000. Kustlinje motsvarar fastlandskust, d.v.s. linjen där det svenska fastlandet möter havsvatten. Strandlinje avser alla övriga fall där land möter vatten, d.v.s. runt öar, samt längs insjöar och vattendrag.

Som ö räknas i princip alla objekt som är omflutna av vatten, så som de framträder i skala 1:10 000. Statistik redovisas på den totala populationen samt delpopulationerna bebodda öar, bebyggda öar samt öar utan fast landförbindelse med befolkning.

1.2 Statistiska målstorheter

- Längd på kust och stränder, samt omkrets på öar
- Landareal, samt inom X antal meter från vatten
- Antal öar
- Antal bebodda öar
- Antal bebyggda öar
- Antal tätorter per ö
- Befolkning och byggnader på öar
- Befolkning och byggander inom X antal meter från vatten
- Landförbindelse till ett urval öar
- Antal tätorter på ett urval öar
- Befolkningsförändringar på öar

Objektgrupp		Variabel	Mått
Population	Indelning i redovisningsgrupper		
Öar, fördelat på: - Öar totalt - Öar i hav - Öar i insjöar och vattendrag	Kommun, län, riket	Antal öar	Antal Andel %
	De största öarna	Landareal	Hektar, kvadratmeter, kvadratkilometer Andel %
	Storleksklasser ¹	Omkrets	Kilometer

Bebodda öar, befolkning på öar fördelat på: - Öar totalt - Öar i hav - Öar i insjöar och vattendrag	- Kommun, län, riket - Enskilda öar	Landareal	Hektar
		- Befolkning 001231 - Befolkning 051231 - Befolkning 081231 - Befolkning131231 - Antal tätorter - Typ av landförbindelse - Antal öar med befolkning	Antal Andel %
Bebyggda öar, bebyggelse på öar - Öar totalt - Öar i hav	- Kommun, län, riket - Enskilda öar	- Antal öar med bebyggelse - Antal öar med bostäder - Antal byggnader - Antal bostäder	Antal Andel %
Kust- och strandlinje, fördelat på: - Insjöar, vattendrag - Öar i insjöar - Havsöar - Fast-landskust - Kust och strand totalt	- Län - Kommuner	- Längd - Andel av total kust- och strandlängd - Andel av total fastlandskust och sträcka runt havsöar	- Kilometer - Procent
Strandlängd kring de fyra största sjöarna, fördelat på: - Vänern - Vättern - Mälaren - Hjälmarén	- Län - Kommuner	Längd	Kilometer

¹⁾ Storleksklasser, landareal år 2000: < 100 m², 100-1000 m², 0,1-1 ha, 1-10 ha, 10-100 ha, 1-10 km², 10-100 km², 100-1000 km², > 1000 km²
Storleksklasser, landareal år 2013: 0-99 m², 100-999 m², 0,1-0,9 ha, 1-9 ha, 100-999 ha, 1000- ha

1.3 Utflöden: statistik och mikrodata

Resultaten från undersökningarna har presenterats i Statistiska Meddelanden serie Na 50. Delar av resultaten finns inlagda i SCB:s databaser. Båda publikationsformerna finns tillgängliga på SCB:s hemsida: www.scb.se. Resultaten i sammandrag har presenterats i SCB-publikationerna Markanvändningen i Sverige och Statistisk årsbok.

1.4 Dokumentation och metadata

Produkten finns dokumenterad i olika detaljeringsgrad på SCB:s hemsida: <http://www.scb.se/MI0812>.

2 Uppgiftsinsamling

2.1 Ram och ramförfarande

Undersökningen är en totalundersökning där allt ytbildat vatten i Lantmäteriets fastighetskarta, skala 1:10 000 ingår. Register över Sveriges totala befolkning och byggnader har använts vid bearbetningar.

I ramen ingår samtliga vattendrag enligt Lantmäteriets vattenkarta, så som de framträder i skala 1:10 000. Denna skala medför att sjöar och öar som endast är några få kvadratmeter stora medräknas. De smalaste vattendrag som ingår i dataunderlaget är sex meter breda.

Vattendrag smalare än sex meter redovisas som linjeobjekt i kartunderlaget. De ingår inte i ramen för framtagande av kust, stränder och öar, men statistik över dem har tagits fram i en särskild publikation om smala vattendrag (referensår 2005).

2.2 Urvalsförfarande

Kust definieras som fastlandskust, d.v.s. linjen där fastland möter havsvatten. Begreppet strandlinje används i alla övriga fall där land möter vatten. Som ö räknas i princip alla objekt som är omflutna av vatten, vilket innebär att de minsta öarna endast är några kvadratmeter stora. En mer ingående redogörelse över urvalet av öar finns i dokumentationen av statistikens kvalitet 2013: 'Beskrivning av statistiken', tillgänglig på www.scb.se/MI0812.

Bebodda öar avser öar med befolkning skivna på fastighet, vars koordinater sammanfaller med ö-polygoner i dataunderlaget.

2.3 Mätinstrument

Uppgifterna har inhämtats via register och kartor, vilka beskrivs i avsnitt 2.4 Insamlingsförfarande.

2.4 Insamlingsförfarande

Basuppgifter kust, stränder, öar:

Vattenkartan är hämtad från Lantmäteriets fastighetskarta och har använts för längder, omkrets och arealer 2000 och 2013. Förbättringsarbete av vattenkartan görs successivt av Lantmäteriet. Det kan innebära att olika delar av landet har uppdaterats i olika faser och kan därför mätas på olika sätt. Register över befolkning, byggnader och tätorter har använts för aktuella referensår.

Öar i Sverige 2013-12-31:

Följande register har använts vid produktion av statistiken:

- Fastighetsregistrets vattenskikt, hämtade från Lantmäteriets fastighetskarta 2013.
- Fastighetsregistrets byggnadsdel, med koordinater 2013-12-31
- Registret för totalbefolkning (RTB), med koordinater, 2013-12-31
- Sammanräknad förvärvsinkomst, 2012

- Tätorter 2010, polygoner
- Gränser för kommuner och län, hämtade från Lantmäteriets fastighetskarta 2013.

Grundmaterialet utgörs av Lantmäteriets digitala s.k. vattenmask i skalan 1:10 000. Materialet erhöles från Lantmäteriet som MapInfo-filer upplagt på 5x5-kmruator. Totalt bestod materialet av ca 400 Mb koordinatfiler. Kustlinjen lokaliserades bland annat med hjälp av SMHI:s sjöregister, varvid havsvatten och insjövatten kunde särskiljas. Vattenytorna i Väneru, Vättern, Mälaren och Hjälmaren särskildes på liknande sätt.

Bebodda öar erhöles genom att de digitala ö-polygonerna samkördes med koordinatsatt befolkningsregister. Bebodda öar utan fast landförbindelse söktes ut och namnsattes via kartstudier. Lantmäteriets ortnamnsenhet gör en översyn av namn på öar.

2.5 Databeredning

Databeredning innan 2014:

Materialet överfördes till ArcInfo-miljö, där bl.a. 5x5-kmruatorna slogs samman till länsfiler. Längder har beräknats i MapInfo. Öar har tagits fram ur ytor som har varit omslutna av vatten.

Databeredning vid produktion av Öar 2013-12-31:

Materialet har bearbetats i GIS-miljö i FME, genom att bygga upp ö-polygoner med hjälp av fastighetskartans linjeskikt för markanvändning där typerna för vatten har valts ut. Därefter har fastighetskartans punktskikt för markanvändning använts för att filtrera bort sjöar.

3 Statistisk bearbetning och redovisning

Statistikbearbetning har gjorts i MapInfo och Excel. Fördelningen av statistiken på kommuner har gjorts med hjälp av kommungränser uppbyggda med hjälp av fastighetsgränser. Registeruppgifter om befolkning per fastighet samt fastighetsregistrets byggnadsdel har kopplats mot öarna för statistik om befolkning och byggnader. Som bostadsbebyggelse räknas byggnader som i registret har typbebyggelse bostadsändamål.

Antal bebodda öar har beräknats utifrån uppgifter om folkbokförda per fastighet den 31 december aktuellt år. Öar som saknar byggnader enligt Lantmäteriets byggnadsregister antas inte ha någon befolkning. Manuella justeringar har gjorts för fem olika öar, där byggnader saknades trots att befolkning kunde kopplas till ön. Befolkningen på öarna var sammanlagt 8 personer. Dessa har tagits bort ur statistiken över befolkning på öar. De fem öarna räknas inte som bebodda i statistiken.

Omkretsen för öar har tagits fram genom att beräkna längden på den yttre linjen runt ön. Vattendrag som går in från det omgärdande vattnet till ön ingår i omkretsen. Öar kan innehålla sjöar med egna öar. Dessa ingår inte i landarealen för huvudön, d v s den ö som har en sjö som har en ö.

3.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler

Det har inte gjorts några skattningar vid bearbetning av data. Eftersom det är en totalundersökning har inga antaganden gjorts.

3.2 Redovisningsförfaranden

Resultaten från undersökningarna har presenterats i Statistiska Meddelanden serie MI 50. Där finns text, tabeller och kartor. Resultaten i sammandrag har presenterats i publikationen "Markanvändningen i Sverige" (SCB) samt i Statistisk årsbok (SCB).

Resultaten redovisas också i sin helhet på SCB:s webbplats: www.scb.se, i SCB:s databaser, samt i tabeller och kartor.

4 Slutliga observationsregister

4.1 Produktionsversioner

I det här dokumentet (SCBDOK) har framtagningen av nedanstående slutliga observationsregister beskrivits.

Register	Kust, stränder och öar
Registervariant	Kust, stränder och öar
Registerversion	2013

Fortsatt dokumentation, av registrens detaljerade innehåll, finns på SCB:s webbplats. Där beskrivs alla variabler och värdemängder m.m. Dokumentationen hittar du här: <https://www.h2.scb.se/metadata>. Klicka dig fram med hjälp av namnen på Register, Registervariant och Registerversion som är angivna i ovanstående tabell.

4.2 Arkiveringsversioner

Ej aktuellt.

4.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången

Inget att rapportera.